

Podcast on tuotettu ESR rahoitteen Lets Learn Work -hankkeen toimesta.

Jakson aiheena: Kevytyrittäjä ja yrittäjä

Jakson henkilöt:

TE-toimiston rekryointipalveluiden Perttu Kellomäki

Centrian musiikkipedagogiopiskelija ja kevytyrittäjä Kia Purontaka sekä

Let's Learn Work hankkeen omat asiantuntijat Jukka Saarela Centrialta ja

Joni Autio Kpedulta (host)

Joni: Tervetuloa kuuntelemaan uutta Let's learn work -hankkeen podcast-jaksoa ja tämäkin podcast on nauhoitettu Limen studiolla Kpedulla ja Let's learn work on tunnetusti ESR-rahoitteinen hanke. Tänäpä meillä aiheena on kevytyrittäjä ja yrittäjä, ja meillä on upeat vieraat paikalla. Käydäänkin tästä esittelykierros heti ensimmäisenä ja pyytäisin sieltä TE-toimiston edustajan kommenttia.

Perttu: Joo tervehdys, Perttu Kellomäki TE-toimistosta, siellä työnvälitys- ja rekryointipalveluissa toimin.

Joni: Ja lisäksi meillä on opiskelijaedustusta paikalla myös Centrian osalta.

Kiia: Joo Kiia Purontaka, musiikkipedagogiopiskelija ja kevytyrittäjä.

Joni: Ja asiantuntijoita lisää Centrialta.

Jukka: Saarela, Jukka ja mä oon lehtorina, toimin täällä sitten tuta-puolella ja ja yrittäjä erityisesti siellä sitten kohteena.

Joni: Kyllä, ja minä olen edelleen Joni Autio ja toimin tämänkin jakson hostina. Mutta lähdetään itse aiheeseen. Aika herkullinen aihe yrittäjä nykypäivänä. Perttu, minkälaisia ajatuksia yrittäjä herättää TE-toimiston näkökulmasta?

Perttu: Yrittäjä on tosi tärkeä meidän työmarkkinoiden toimivuuden kannalta kaikkienensa, se tarjoaa paitsi yksilölle hyvän mahdollisuuden, löytää, toteuttaa itseensä, saada toimeentuloa ja kehittyä myös ammatillisesti urallaan.

Joni: Kuulostaa oikein hyvältä, ja Kiia sulla on kokemusta myöskin tästä yrittäjäydestä opintojen aikana, niin miten sä oot nää kaksi saanut yhdistettyä?

Kiia: No minulle yrittäminen on antanut vapautta siihen omaan aikatauluttamiseen, että saan tehdä niitä töitä just silloin kun itselle parhaiten sopii. Eli opiskelujen oheen toimii aika kivasti.

Joni: Joo ja voisi miettiäkin, että yrittäjä on ollut tosi kauan aikaa Suomessakin nousussa. Mikroyrityksiä nousee koko ajan enempi ja enempi. Ja jos ymmärsin oikein, niin Kiia toimitkin nimenomaan kevytyrittäjänä, että sulla ei toiminimeä vielä ole, mutta se on ollut vähän harkinnassa?

Kiia: Joo, oon mennyt kevytyrittäjänä tässä muutaman vuoden jo, mutta miettinyt vakavasti myös oman toiminimen perustamista.

Joni: Loistavaa. Miten Jukka sä näet itse tän kevytyrittäjyyden tuommoisena tavallaan ehkä varmaan ponnahduslautana sitten siihen itse yrittäjyyteen?

Jukka: Kyllä, kyllä, ja sinänsähän tää on mielenkiintoinen tää koko kevytyrittäjäyystermistö, koska siis ihminen voi olla palkansaaja tai yrittäjä. Ja kevytyrittäjyys tuli tavallaan vähän uuden tyyppisinä terminä käyttöön Suomessa, mutta esimerkiksi musiikkialalla on ohjelmatoimistot toimineet jo vuosikymmeniä samalla periaatteella, eli sulla on listalla artisteja jotka käy keikalla ja sen jälkeen siitä maksetaan palkkaa, eli periaatteessahan tää kevytyrittäjyys toimii ihan samalla tavalla. Mä voisin Pertulle esittää tässä myöskin kysymyksen, millä tavalla TE-palvelut sitten huomioi kevytyrittäjyyden ja yrittäjyyden välillä? Jos esimerkiksi opiskelija lähtee kevytyrittäjäksi, mitä se tarkoittaa siellä puolella?

Perttu: No oikeastaan se tulee tuossa starttirahakäsittelyssä sitten huomioitavaksi, jos siinä jotakin on. Tyyppillistä on tietysti se, että siinä arvioidaan, että täyttyykö tällaiset kokoaikaisen yrittäjyyden tunnusmerkit vai ei. Tyyppillisesti, jos nyt tässä voidaan toimijoiden nimiä mainita, että jos ukko.fi:n kautta esimerkiksi toimii ja sillä tavalla niin siellä, ja se toiminta on kuitenkin sitten vielä pienempää, niin ei ole sitten noussut esteeksi esimerkiksi starttirahan saamiselle. Mutta sitten jos on vaan ikään kuin pelkästään laskutuspalvelua, ja toimitaan jo sitten y-tunnus-yrittäjänä, niin silloin se on tilanne toinen. Tässä on hyvä määritellä myös se kevytyrittäjyys, että mitä se tarkoittaa, koska tuolla on paljon palveluita tarjolla.

Jukka: Kyllä, kyllä. Ja myöskin tässä tulee näiden palvelujen eroja, joissain kevytyrittäjän rakenteissa ei tule y-tunnusta, kun taas joissain tulee. Ja tää y-tunnus on varmaan aika sellainen niin kun kriittinen tietyllä tavalla, varsinkin starttirahaprosessissa?

Perttu: Joo kyllä se on niin kun hyvä huomioida. Siinä jo yksi tunnusmerkki tulee täyteen, jos se y-tunnus on, mutta sitten kuitenkin on se, että kuinka laaja se toiminta on ollut. Kuinka paljon se on ihmistä sitonut, että ei se automaattisesti se y-tunnuskaan sulje pois sitä väylää.

Joni: Kyllä. Otetaan yksi askel taaksepäin. Mainitsit tuossa termin starttiraha, niin mikä tää on ja miten sitä saa?

Perttu: Starttiraha on yrittäjän henkilökohtaisen toimeentulon tuki. Elikä se ei ole yritystuki, vaan se maksetaan sille henkilölle. Se on veronalaista tuloa, ja sitä voi hakea meiltä. Ja nyt kun puhun meidän alueesta, miten meillä toimitaan, niin sitten myös se liiketoimintasuunnitelma täytyy olla tehtynä, jotta sitä starttirahaa voi hakea, elikä se tulee aina sen hakemuksen liitteenä. Sitten arvioidaan sitä meillä, mutta me käytetään myös sitten esimerkiksi kehitysyhtiötä kumppanina arvioimaan sitten sitä liikeidean kannattavuutta ja tän tyyppisiä toimia, sitten sen pohjalta syntyy päätös.

Joni: Voiko starttiraha olla myöskin työväline osakeyhtiölle, vaikka useampikin yrittäjätaho?

Perttu: Kyllä voi. Starttirahaa voidaan myöntää samalla kertaa useammallekin.

Joni: Miten tuota noin tuommoisessa tilanteessa esimerkiksi Kiialla, että kun opiskelee kuitenkin ja toimii sitten niinku sinne keikkatyön ohessa, niin voiko Kii esimerkiksi saada sitä starttirahaa sitten - nythän hän on aloittanut, mutta jos olisi aikaisemmassa vaiheessa?

Perttu: Sillä tavalla on, että se starttiraha on päätoimiseen yrittäjyyteen, eli siinä kohtaa kun se alkaisi täyttää sitä tunnusmerkistöä. Sitä voi hakea jo vaikka opiskelijana ollessa, tai palkkatyössä ollessa. Mutta

sitten tavallaan, että se astuu voimaan siitä kohtaa, kun se päätoimisuuden kriteeri täytyisi, että sitten aletaan panostamaan siihen niin.

Joni: Aivan, elikkä kun tavallaan opinnot on pulkassa jo, tai opiskeluvaiheessa voit hakea. Mutta sitten kun tiedät että valmistuminen on vaikka tammikuussa, niin siitä päivästä eteenpäin voidaan laittaa.

Perttu: Juuri näin, se voidaan sitten ajoittaa siihen.

Kiia: Hyvä tietää.

Jukka: Mutta mutta ehkä se on myöskin hyvä tietää, että jossain kohtaahan työttömyys oli myöskin se, että starttirahaa saa hakea, että jos olit ollut työttömänä, mutta tähän on poissa nykyään, että kuka vaan voi hakea?

Perttu: Kyllä sinällään statuksella ei ole ole väliä, siinä hakuvaiheessa ei tarvitse olla valmiiksi työtön hakeakseen, vaan se voi tosiaan opiskelija työssä oleva hakea, ja itse asiassa aika suuri osa on työssä olevia, jotka hakee starttirahaa.

Joni: Kyllä, ja Kiia me puhuttiin tuossa aikaisemmin, että sinäkin olet miettimässä sitä yrittäjyyttä, niin minkälaisiin asioihin se kaipaisit justiin apua tai tukea siinä yrittäjyyden stepille sitten, että jos sä perustat ihan sen y-tunnuksen, ja alat ihan täyspäiväisesti yrittämään?

Kiia: No mulla on silleen aika vieras käsite vielä toi oman toiminimen perustaminen, että sillä mä oonkin päätenyt tohon kevytyrittämiseen, että mä oon saanut apua laskutukseen ja tuommoisiin asioihin. Että ne on varmaan ne kirjanpidot ja muut, mihin sitten tarvis eniten apua siinä yrittämisen lomassa.

Joni: Kyllä, ja varmaan sitten, että jos oletetaan, että meillä on työtön työnhakija tulossa sitten ja hänellä on yritysidea, niin Perttu sulla on varmaan sitten seuraavat askelmerkit hänelle, että miten tästä asiasta edetään?

Perttu: Joo kyllä, me kyllä hyvin tyypillisesti, jos ei sitä ole jo aikaisemmin tehty, niin me nimenomaan ohjataan sitten kehitysyhtiöön tai sitten seudullisiin yrityspalveluihin sparraileen sitä liiketoimintasuunnitelmaa, koska se antaa kuitenkin aina sitä selkärankaa sille tekemiselle ja varmistaa sitä onnistumista. Samalla myös nousee sieltä hyvin esille niitä tarpeita, että missä ehkä voisi olla niin kun osaamisen kehittämisen paikka jo heti välittömästi. Osahan nousee sitten siinä yrittäjyyden myötä.

Joni: Kyllä. Paikallisesti meillä esimerkiksi Kosek on yksi tämmöinen taho mihin kannattaa, Kaustisen seutukunnan Kase ja YritysKannus esimerkiksi on hyviä steppejä sitten lähteä rakentamaan näitä omia urapolkuja. Mutta toi on mun mielestä niin mahtava kuitenkin, että kun meillä on tämä nykyaikaiset palvelut käytössä, ja pystytään vähän benchmarkkaamaan jo sitä, että kantaako mun siivet yrittäjänä, mä jotenkin näen, että tässä niinku pikkuisen ehkä muhis kuitenkin se, että pitäisikö nyt lähteä ja repäistä, niin on mahtavaa, että stepit löytyy sitten sen kautta. Mutta jos ihan yleisesti puhutaan, TE-palvelu on todella paljon palveluita, mitä tarjotaan ylipäätänsä erilaisille henkilöille, niin miten tuossa työvoiman hankkimisessa sitten, jos oletetaan että Kiihallakin tulee nyt monialainen iso firma, tästä lähtisi kehkeytymään, musiikkialaa ja vähän kaikkea mitä siihen liittyy, tapahtumatuotantoa ja muuta vastaavaa, niin miten lähtisit tätä purkamaan sitten? Millä tavalla TE-palvelut voi auttaa tässä työvoiman hankkimisessa?

Perttu: No kyllähän me ollaan mukana sitten niissä askelissa heti, ja yleensä jos on jo semmoista suunnitelmaa, että mahdollisesti näin voi olla, niin keskustellaan jo varhaisessa vaiheessakin, vaikka ne toimet sitten astuisi vasta myöhemmin ajankohtaisiksi. Mutta kyllä me pystytään tekemään tällaisella suljetulla toimeksiannolla, eli on tarvetta jollekin osaamiselle, niin me voidaan katsoa ilman, että laitetaan mihinkään nettiin paikkaa auki, ja seuloa vähän siellä, että mitä voisi löytyä. Mutta voidaan myös sitten käyttää meidän näkyvyyttä kuitenkin, TE-palvelujen nettisivut on hyvin näkyvät sivut, ja sitä kautta myös hakea, ja siinä on monia monia väyliä. Maksuttomasti haetaan sitten. Ja oli se sitten osaaikaisesta tarvetta tai vaikka sitten kokoaikaisen työntekijän tarvetta, niin me ollaan kyllä niissä mukana.

Jukka: Saako tähän kohtaan kysyä: nythän täällä Keski-Pohjanmaan alueella on tosi isoja projekteja tulossa mitä on radiosta kuultu ja kaikista tiedotusvälineistä, niin avaaako se mahdollisuuksia myöskin yrittäjyyteen?

Perttu: Ilman muuta siis se, että näin suuria projekteja on alkamassa, niin siitä tulee niitä kerrannaisvaikutuksia niin paljon, että silloin varmasti tulee ihan kokonaan uusille yrittäjille, tai sitten niin, että yrittäjänä toimitaan toiselle alihankkijana eri yhteyksissä, niin tässä varmasti paljon vielä tulee ihan lähivuosina avautumaan tällaisia mahdollisuuksia.

Joni: Kyllä. Ja paljonhan meilläkin Jukan kanssa on kokemusta näistä koulutusalan hankkeista, joissa justiin tätä freelancetyötä käytetään sitten hyvin paljon asiantuntijapalvelun hyväksi sitten siihen. Mutta oikeastaan tässä vaiheessa Jukalle vähän liitännäiskysymys, että kun mietitään että Kiiällä tässä on hyvä liikeidea tulossa, ja ymmärrän, että monella yrittäjällä on tavallaan se halu toteuttaa sitä omaa unelmaa yksin, mutta jossakin vaiheessa hyvän liiketoimintasuunnitelman kautta tulee se yrityksen kasvaminen. Niin miten sä näet tämän näin, että kannattaako sitä pelätä? Kannattaako sitä huolestua vai kannattaisiko se olla tavoite?

Jukka: Niin, huolestua siitä ei kannata, jos haluaa kasvaa ainakaan, että se voisi olla tässä kohtaa ihan reilusti. Yleensä, mulla on oma kokemus, mä oon noin neljänsadan yrityksen kanssa ollut tekemisissä, ja jos mä sanon että yhdeksänkymmentäyhdeksän prosenttia niistä alkaa siitä, että matti on kukkarossa, ja yksin aloitetaan se touhu. Ja ehkä siellä jossain viiden vuoden huiteilla tulee sitten, ehkä alkanut selkeytyä se jo, että mistä se raha tulee ja mikä on se mun yrityksen juttu. Ja siinä kohtaa monesti lähdetään keskustelemaan siitä, että entäpä jos mä vähän kasvaisin. Ja bändit tulee sitten siihen mukaan, ja keikkabussi, ja kierretään ympäri Suomea ja muuta. Ja nyt kun lähdetään esimerkiksi toiminimellä liikkeelle, niin jossain kohtaa myöskin sitten kasvun kohdalla kannattaa miettiä se, että onko se enää se sopivin yritysmuoto, vai kannattaako sitä lähteä viemään osakeyhtiöksi ja muuhun eteenpäin, koska vastuut kasvaa myöskin siinä kohtaa. Mutta jos ei yritys kasva, niin se taantuu.

Joni: Kyllä. Pertulla oli tähän?

Perttu: Joo, toi on juurikin totta, ja mulla tuli mieleen tohon sellainen vielä lisätä, että mitä meidän näkökulmasta näkyy siinä osaamispuolesta, että yksi hyvin tyypillinen on, mitä ei välttämättä ymmärretä sen arvoon niin hyvin siinä vaiheessa, kun sitä yritystä ollaan perustamassa: se taloushallinnon ymmärtäminen. Ilman muuta mun mielestä kannattaa antaa se kirjanpito ammattilaisille, mutta se ei tarkoita sitä, etteikö olisi hyvä ymmärtää itse, että mitä luvut pitää sisällään: miten se raha virtaa, miten mun maksuvalmius, kaikki, säilyy. Silloin se tulee erityisen arvokkaaksi, silloin kun se lähtee kasvamaan. Toki siinä alkuvaiheessa se on tosi tärkeätä, mutta varsinkin sitten, jos se toiminta lähtee laajenemaan.

Joni: Kyllä, ja mulla on itsellä tästä omakohtaista kokemusta, kun tuotan mediapalveluja kuitenkin alalla, kuusi vuotta oon ollut yrittäjänä myöskin, ja alkuun tosiaan mulla oli pelkästään ajatuksena se, että mulla on henkilöasiakkaat, oli se mun fokus, että mihin mä menin. Ja sitten kun mä aloin seuraamaan pikkuhiljaa sitä kassavirtaa, että mistä se tuli, niin mulla olikin 80% liikevaihdosta B2B-asiakkaille, ja mä en heitä edes kontaktoinut millään tavalla. Joten sitten piti tehdä se swift, ja sitten alkoi sitä kassavirtaa tulemaan enempiin. Että justiin tää, että pysyy pikkuisen nälli päällä siitä, että mitä se raha tarkoittaa ja mitä luetaan. Ja ilmeisesti TE-toimistokin tarjoaa erilaista koulutusta niinku sanoinkin tuossa noin, niin minkälaisia täsmäkoulutuksia olisi esimerkiksi aloittelevalle yrittäjälle?

Perttu: No meillä yksi tällöinen pitkään ollut on yrittäjyysvalmennus. Elikkä siellä käydään niitä perusasioita läpi, niitä on ollut tietysti viime vuosina sattuneista syistä verkkovalmennuksena pitkälti Covidin aikana, mutta tuota varmasti ne jatkuu nytkin, koska se on tavoitettavuus on parempi. Siellä käydään sitä mistä saada niitä peruspalasia, ja sitten voidaan keskittyä esimerkiksi, että nyt mä haluan siihen markkinointiin ja vaikka taloushallintoon vielä lisää. Meillä on erinomaiset koulutusorganisaatiot täällä Keski-Pohjanmaalla, jotka sitten tarjoaa niitä jyrkempiä palasia. Ei kaikkien tarvitse sitä yrittäjän ammattitutkintoa välttämättä suorittaa, mutta tekee niitä moduuleita niistä asioista, jotka on just tärkeimpänä sillä hetkellä.

Jukka: Kyllä. Tähän voi kohtaan voisin tällöisen ehkä kevennyksen sanoa, että yksi parhaimmista yrittäjyyden oppikirjoista on Roope-setä -lehti, nimittäin pitää rakastaa rahaa, käyttää sukulaisia niin paljon kuin pystyy hyväkseen, ja vielä kiinteät kulut alas, eli olla mahdollisimman pihi, niin siinä näillä eväillä pärjää aika pitkälle jo.

Joni: Toi on ihan totta, että se käteiskassa, ja kun yrityksenkin aloitat, niin kuitenkin se eka kolme kuukautta, niin sä et saa nostettua palkkaa sieltä, vaan tää kaikki menee kuitenkin sitten siihen yritystoiminnan ylläpitoon. Niin siinä mielessä justiin starttiraha on aivan äärimmäisen hyvä, niinku sanoinkin, siihen tavallaan normaalielämän ylläpitämiseen sitten.

Perttu: Kyllä.

Jukka: Pakko kysyä Pertulta vielä semmoinen kysymys, että onko starttirahaa hyvin saatavilla, ja miltä näyttää tulevat vuodet sen osalta, onko tulossa muutoksia tai muuta sinne, vai miltä näyttää?

Perttu: No sinällänsä niin sanotusti isolta momentilta maksetaan sitä starttirahaa, mutta meillä on paikallisesti ollut kyllä alueellisesti vahva prioriteetti siinä, että starttirahaa on maksettavissa, vaikka välillä on ollut määrärahat tiukallakin, niin starttiraha on yks tärkeimmistä minkä saatavuus halutaan varmistaa. Ja ei ole nyt tulevaisuuteen katsottaessa mitään uhkakuvia sen suhteen tällä hetkellä tiedossa.

Jukka: Aivan, elikkä siitä pidetään kiinni kuitenkin.

Perttu: Kyllä se on siinä mielessä yksi tärkeä juttu mitä halutaan varmistaa

Joni: Kyllä, ja toihan on alueellisesti tosi tärkeää, koska nähdään kuitenkin se, että yrityksiä tulee, mikroyritykset on ehkä, nyt jo uskallan heittää lonkalta 70% varmaan suomalaisista uusista yrityksistä mikä syntyy, ja nykypäivänäkin mistä se tulee.

Perttu: Joo, ja se mitä näistä yritysten kasvuista, niin kyllähän hyvin tyyppillinen on, että meillä on, varsinkin täällä pohjoisempana, niin tällöisiä startuppeja on aika vähän, että kyllä ne löytyy niistä ne

kasvuun lähtevät, jotka ei ehkä koskaan ajatellut kasvaa, mutta kun työllistää itsensä. Niin siksi meillä on hyvä, että me saadaan yrittäjyyden piiriin ihmisiä, ja siitä osasta tulee ihan toisia työllistäviä menestystarinoita, ja osa työllistää vain itsensä ja sekin on mahtava juttu se.

Joni: Kyllä, ja justiin tässäkin tapahtuu tätä, että kun on useita freelancereita mikroyrittäjiä, niin sielläkin tapahtuu sitten kollektiivisesti taas, että jos oma osaaminen ei välttämättä riitä, niin sitä palkataankin se toinen tekemään kanssa samaa projektia, ja tätä kautta tulee sitä laajenemista ja yhteistyötä alueellisesti.

Perttu: Kyllä.

Jukka: Koetko sinä nyt kun ajatellaan, että opiskelijana haluaa lähteä perustamaan yritystä, niin saako oppilaitoksesta riittävää tukea siihen yrittäjyyteen?

Kiia: Mun mielestä meillä on jotain yrittäjyyskursseja ja vapaavalintaisia kursseja, mutta voisi sitä olla ehkä enemmänkin semmoista ohjausta siihen yrittäjyyteen mun mielestä.

Joni: Minkälaista ohjeistusta sä kaipaisit?

Kiia: No ehkä silleen ihan mistä lähdetään liikkeelle, kaikkia käytännön ohjeita, että miten asiat tapahtuu, miten vaikka perustetaan yritys tai mitä sulla pitää olla valmiina.

Perttu: Kyllä, ja se on kyllä tosi tärkeitä, koska yksi semmoinen minkä kanssa me jumpataan monesti ja tiedän, että kehitysyhtiössä tehdään sitä samaa, me ollaan läheisessä yhteistyössä, että sekin on jo niin kuin löytö, että sen prosessin jälkeen huomaa, että ei ehkä nyt tai ei ollenkaan. Että sekin on niinku hyvä, että on tarpeeksi realistisesti käyty asioita läpi. Tai sitten, että näkee, että hyvä, näillä askeleilla kun mä etenen, niin sitten tää lähtee. Elikk löydöksiä voi olla monenlaisia, mutta tarvitaan semmoista niinku vähän rautalankatyypistä tietoa ja ohjausta.

Jukka: Niin, ehkä semmoinen hyvä ohje kaikille jotka miettii yrittäjyyttä, että älkää miettikö sitä yksin, että meillä on paljon organisaatioita. Jokaisessa kunnassa löytyy elinkeinopalvelut. Meillä löytyy TE-palveluita. Meillä löytyy vaikka minkälaisia oppilaitoksia, jotka tarjoaa niitä, että ei jää pyörittelemään sitä asiaa yksin, koska aina kun joku ulkopuolinen sitä katsoo, niin sieltä tulee jotakin uutta sulle haettavaksi. Ja myöskin sitten nää kehitysyhtiön ja näiden rakenteissa tiedetään eri rahoitusmallit, ja tiedetään miten ne haetaan ja muuta, niin hyödynnetään nekin myöskin pois, koska siinä alkuvaiheessa voi olla esimerkiksi jotain pieniä investointeja ja muita, joihin voi käyttää vaikka Leader-rahaa tai jotain vastaavaa, jolloinka pääsee vähän eteenpäin. Mutta se iso neuvo on että älkää jääkö yksin miettiin asioita.

Joni: Joo, tätä on itsekin yrittäjätaustaisena helppo komparta, että muistan aikanaan, kun omaa yritystä starttasi, ja Kålan Peijo oli silloin, Firmaxi oli aikanaan se firma, ja Peijon kanssa sitten menin esittelemään liikeideaa, ja sieltä tuli vastakysymys. Mä halusin perustaa tällaisen, että oon aika hyvä valokuvaamaan, että kiinnostaa tehdä. Ja sitten se Peijo heitti, että tiedät sä täällä on aika monta muutakin valokuvaajaa, että mitä sä meinaat erota sitten siitä, niin se pisti miettiin, että ei samperi, että mä mietin sitten asiaa. Peijo antoi tosi hyvän listan kysymyksistä ylipäätään siihen, mitä mä mietin, pohdin, sitten mä mietin sitä ehkä pari päivää sitten siinä ja soitin, että tiedätkö, lyödään vaan, lähdetään tekemään, että katsotaan, että miten miten hulluksi tää asia menee. Ja Peijon kanssa käytiin läpi sitten, tehtiin y-tunnuksen hakemus, ihan yhdessä täytettiin se siellä läpi, ja sitten sain hyvät

käyntikortit siellä sitten, näihin kirjanpitoasioissa ota yhteyttä. Elikkä tavallaan oli tosi turvallinen olo henkilökohtaisestikin siihen, että sain sitä apua, ja sitten pistettiin, pakotettiin vähän miettiin sen boksen ulkopuolelta myöskin näitä asioita, niin se oli äärimmäisen hyvä.

Perttu: Kyllä se on niinku oikeastaan hyvän prosessin merkki, että siinä aikana pikkuisen ahdistaa, silloin sä joudut prosessoimaan paljon, että mitä sä teet ja mitä sä haluat. Ehkä tuohon hyvään vielä, mitä Joni sanoi tuosta erottumisesta, niin yksi juttu varmasti tänä päivänä mitä ei ole niin paljon aikaisemmin ajateltu, mutta mä tiedän että nuoremmat sukupolvet on varmasti valveutuneempia tämän asian kanssa, että se se yrityksen imago, että mikä se on.

Jukka: Kyllä.

Perttu: Se näkyy paitsi toimijana niille asiakkaille päin, mutta myös sitten jos työllistää, niin se on se työnantajakuva myös sitten. Ja tietysti, että ne on käsi kädessä, ettei ne ole kaksi irrallista päälle liimattua asiaa. Siihenkin kannattaa varhaisessa vaiheessa ruveta miettimään, että mikä se mun yrityksen kuva on, mitä mä haluan viestiä ulospäin, ja se on sit sopusoinnussa niiden minun omien arvojen kanssa niin että se on rehellistä.

Jukka: Kyllä, ja tästä liiketoimintasuunnitelma-asiasta vielä haluaisin sen tuoda esille, että kun kirjoittaa liiketoimintasuunnitelmaa, niin voi kirjoittaa sen sillä tavalla, kertoo sellaiselle ihmiselle, joka ei asiasta tiedä yhtään mitään. Elikkä rivien välissä ei lue mitään, yksinkertaisesti. Ja ne talousasiatkin, niin loppupelissä pääsee aika lailla niinku plus ja miinus laskulle, jotka meille on opetettu jo tuolla aika kauan, että aika harvoin tarvitsee edes kertolaskua siellä, että kunhan, jos omaa talouttakin ajattelee, niin tilillä kun on vähän enemmän rahaa kuin sieltä lähtee pois, niin ihan sama se toimii siellä yritysmaailmassa, että ei se sen ihmeellisempää asiaa ole. Että, niitä ei kannata pelätä niitä asioita, ja niinku Perttu tuossa äsken sanoi, että semmoinen hyvä kasvun tae on myöskin se, että on oppinut sen talouden peruspyöriksen siellä ja oppinut mistä sitä rahaa tulee, mihin sitä menee, ja toimii vähän niin kun Roope-setä, että katsoo aika tarkkaan, että mihin sitä rahaa menee, koska se on paljon helpompaa se kuluttaminen, kun sen rahan tuleminen. Mutta nää on semmoisia perusasioita, joita kannattaa muistaa.

Tuota, erittäin hyvä kirja on myöskin sellainen kuin Liiketoimintasuunnitelma roskakoriin, jonka on Olli Leppänen kirjoittanut tuolla Kajaanissa, ja se nimi on ehkä tämmöinen vähän raflaava, mutta siellä on erittäin hyvä se sisältö, ja siellä lähdetään siitä omasta tekemisestä ja sieltä päin rakentamaan sitä liiketoimintasuunnitelmaa. Ja pitkässä juoksussa voin sanoa, että siellä viiden vuoden jälkeen se tosiaan rupeaa olemaan siinä iskussa, että ymmärretään se rakenne, että miten se menee siellä yrittäjyydessä.

Joni: Kyllä, elikkä tavallaan semmoinen make or break.

Jukka: Kyllä, kyllä, ehdottomasti.

Joni: Nytkö tässä ollaan tota yrittäjyydestä puhuttu, ja tukea on tullut ja infoa joka suunnasta, niin pakko esittää Kiialle kysymys, että eihän sun liiketoimintasuunnitelma nyt ole karissut tästä, edelleen yrittäjyys kiinnostaa?

Kiia: Ei ole karissut, kyllä mulla on paljon ollut mielessä, että haluaisin toimia yrittäjänä jatkossakin, ja miettinyt erilaisia ideoita, että niitä meinaa välillä olla vähän liikaakin. Mutta on edelleen kiinnostusta.

Joni: Loistavaa, ja tästä nytten hyvästä keskusta saatiin varmasti sitten hyvät vinkit sulle ja muille kuuntelijoille, että miten edetä, mikäli se yrittäjyys kiinnostaa.

Perttu: Ja varmaan uudelle ja varsinkin nuorelle yrittäjälle, niin on ehkä hyvä vielä se muistuttaa, että mentori, yritysmentori, voi olla tosi hyvä juttu silloin, varsinkin jos se vähän se toiminta kasvaa. Koska silloin saa sitä toiselta näkemystä, joka on yrittäjyydessä ollut mukana, niin saa semmoista hyvää tukea, paitsi käytännön ohjeita, mutta myös sitten sitä henkistä tukea. Ajatellaan, että onhan osakeyhtiössäkin hallitus sen takia, että se antaa ideoita ja tukee, ja antaa kaikkea sitä boostia siihen toimintaan, niin tota yrittäjällä voi olla se mentori sitten joka hoitaa sitten sitä tehtävää.

Jukka: Ja tuosta on hyvä vielä ottaa, että kun niitä ideoita tulee niin valtavasti ja sitten kun löytää sen oikean hyvän sieltä, niin ota siitä vielä puolet pois niin sitten ollaan hyvä.

Joni: Loistavaa. Hei arvon vieraat, kiitoksia aivan loistavasta keskustelusta, oli ilo jutella, tässä juttua riittäisi vaikka kuinka paljon aiheesta. Ja rohkaisisin tosiaan kaikkia meidän kuuntelijoita, että mikäli teillä tosiaan joku idea tai yrittäjyys kiinnostaa edes pikkuisen, niin katsokaa, seuratkaa sitä halua ja kipinää vähäsen, että mihin se johtaa ja tutkikaa asioita, hakekaa apua ja neuvoja ja älkää jääkö ideoittenne kanssa yksin vaan tuokaa ne maailmalle.